

Referat fra møde i taskeforce for udtagningsindsatsen og de kollektive kvælstofvirkemidler

Tidspunkt: 20. marts 2023 kl. 10.00-15.00

Sted: Tolderlundsvej 5, 5000 Odense, Mødelokale: 3.04 på TV3

Dagsorden

1. Velkomst ved Asger Petersen.
2. Temadrøftelse 1 om vilkår og udfordringer for kompensation af lodsejere.
3. Temadrøftelse 2 om fokus på politiske målsætninger frem for ordningsspecifikke mål og manglende fleksibilitet og forskellige vilkår i de respektive ordninger.
4. Temadrøftelse 3 om økonomisk risiko for projektejere i de EU-finansierede tilskudsordninger
5. Temadrøftelse 4 om strategisk jordopkøb uden tilknytning til konkret projekt.
5. Videre proces og arbejdsopgaver.

Referat

Ad pkt. 1: Velkomst ved Asger Petersen

Velkommen og opdatering siden sidst

Velkomst ved Asger Petersen fra Landbrugsstyrelsen og præsentation af ny sekretariatsmedarbejder Lea Bro Nielsen, som skal arbejde med at konsolidere barrierelisten frem mod sommer. Referat fra sidst blev godkendt. SEGES bemærkede, at to udtagningskonsulenter, Mikael Kernow Samsø og Simon Bjørholm, gerne skal inviteres med til næste møde i taskeforcen (TF), jf. udkast til kommissorium og drøftelse på sidste møde i TF.

Status for ekspertgruppens arbejde

Ekspertgruppen skal levere en rapport i slutningen af 2. kvartal, hvor der medtages barrierer fra TF. En følgegruppe til ekspertgruppen kommer til at spille sammen med TF og møderne lægges op ad hinanden.

Godkendelse af kommissorium

SEGES anførte, at de ville tage spørgsmålet om de kollektive virkemidler i relation til taskeforcens virkeområde op i møde med den nationale styregruppe (ultimo marts 2023). KL meldte ligeledes, at de ville levere et konkret ændringsforslag til kommissoriets formulering vedr. taskeforcens leverancer, navnlig omhandlende leverancer udover barrierelisten med et udbredt fokus, der inkluderer de kollektive virkemidler mere specifikt.

Status for barrierelisten, navnlig problematik vedr. TastSelv

Kommunerne anførte, at TastSelv ofte er ramt af fejlmeldinger og IT-nedbrud, hvilket er u hensigtsmæssigt og resulterende i lange mail korrespondancer, projekthenlæggelser og spildte

ressourcer. Kommunerne oplever stor økonomisk risiko ved indgåelse i projektaftaler, der som konsekvens kan afholde dem fra at indgå projektaftaler via LBST-ordningerne. Et rundbordsmøde i april blev aftalt mellem fagfolk fra LBST (IT/drift) og TF-kommunerepræsentanter med forslag om at inkludere øvrige relevante aktører.

Moderække frem til sommer 2023 fastlægges

- Onsdag d. 10. maj
- Onsdag d. 7. juni

Herefter lukkes barrierelisten og sendes til den nationale styregruppe. Der kommer løbende til at være skriftlig dialog om input til løsningsforslag.

Klimarådets anbefalinger

Ifølge klimarådets nye rapport er lavbundsindsatsen vigtig men tilvejebragt for langsomt. Der er en generel konstruktiv indstilling over for indsatsen, men som bemærket af TF er høj efterspørgsel på jord en væsentlig barriere for fremdrift, og desuden er det i højere grad små-skala landbrugere end de professionelle, der modsætter sig indsatsen.

Ad pkt. 2: Temadrøftelse 1

2.01 Vilkår og udfordringer for kompensation af lodsejere.

Ensretning af kompensationssatser. På nuværende tidspunkt tilbydes forskellige kompensationssatser til lodsejere i de respektive styrelser s ordninger, hvilket kan skabe forvirring. Med overgang fra LDP til CAP-forordningen ensrettes LBSTs kompensationssatser med dem, der tilbydes via MSTs ordning, og som allerede er kompatibel med CAP reformen.

Jordfordeling og værditab. I vådområde- og lavbundsprojekter er der mulighed for at opkøbe projektjord, som tages ud af drift. Skal store områder tages ud af drift, vil det ofte betyde, at nogle bedrifter må nedlægges (og produktionsanlæg nedskrives). Det er pt. ikke muligt indenfor etableringstilsagnet at dække denne udgift. Dette er beskrevet som en selvstændig barriere i barrierelisten. Det er et ønske i taskforcen, at det bliver en mulighed i etableringstilsagnet.

Ensretning af kompensationsvilkår. Kompensation fra LBST udbetales sidst i projektforløbet, hvilket kan være en udfordring for kommunerne. Fremadrettet bør rammerne for kompensationsudbetaling i styrelserne ensrettes mest muligt. LBST er i dialog med KOM om mere fleksible rammer for håndtering af kompensation til lodsejere.

Vedvarende Energi. Solcelleindustrien er villig til at betale høje priser for jord, hvilket ikke kan måle sig med kompensationssatserne. Solcelle-entreprenører er positivt indstillede over for at sætte VE anlæg op på lavbundsjord, dog uden interesse for at søge ordningerne. Der er behov for bedre kortlægning af muligheden for multifunktionelle projekter. Problemstillingen behandles tillige i ekspertgruppen med fokus på at fremme en mere helhedsorienteret arealanvendelsesstrategi.

Værditab (jagt). Der er høje priser på jagt, men tabet ved udtagning kan være vanskeligt at fastslå. Der er behov for bedre dokumentation på jagtindtjening for at kunne vurdere værditabet. CAP-midler kan ikke dække dette værditab, men nationale midler kan evt. supplere kompensationssatserne. Dobbeltfunktion af områderne kan evt. understøttes ved at anlægge en sti på områderne, hvorved fx fodring af fasaner muliggøres.

Udbudsrunde. Ved landbrugsstyrelsens køb-salg model og ifm. jordfordeling er den forventede værdi af salget af et projektareal er fastsat i et udbudsdokument, som dog, i visse situationer, underbydes i

udbudsrunderen. Medlemmer af taksforeren undrer sig over, at selvom budet på jorden ikke i deres optik er langt fra den vurderede værdi, er købet af jorden i visse tilfælde blevet underkendt, hvilket kan nødvendiggøre en yderligere udbudsrunder. Offentlig udbud af jorder er reguleret i Budgetvejledningen og Cirkulære om salg af statens faste ejendomme. Da projektjordskøbet er medfinansieret af EU med 75 %, skal 75% af salgsværdien ligeledes sendes tilbage til EU, når arealet afhændes. Sekretariatet vil beskrive denne problematik nærmere og undersøge handlemuligheder.

Omkostningseffektivitet. Der kan være gode projekter, der ikke kan gennemføres inden for rammerne af krav til omkostningseffektivitet. Det bør sikres, at rammerne for omkostningseffekt er hensigtsmæssige ift. indsatsens reelle omkostninger. Et nyt CO₂-værktøj i MST skaber grundlag for mere præcis beregning af CO₂-effekt og dermed omkostningseffektivitet.

Værdisætning af vådlagt jord.

NLU arbejder på en model for håndtering af værditab på jorder i vådområde- og lavbundsprojekter i jordfordelingskendelsen. Dette er nævnt i barrierelisten. Som en del af denne model indgår værdisætning af vådlagte jorder. Da der pt. pågår dialog med EU kommissionen omkring modellen, kan der ikke siges yderligere om modellen for nuværende.

Arealstøtteordning ved engangskompensation

Det blev påpeget, at arealstøtteordningen for engangskompensation er problematisk, da støtten udbetales ét år med krav om tilsyn de efterfølgende fire år. I tilsynsperioden er der risiko for, at tilskuddet frafalder grundet individuelle forhold.

Ad pkt. 3: Temadrøftelse 2

3.01 Fokus på politiske målsætninger frem for ordningsspecifikke mål

3.02 Manglende fleksibilitet og forskellige vilkår i de respektive ordninger.

Præ-proces til modning af projekt. SEGES kunne tænke sig en præ-proces, hvor udtagningskonsulenter kan involvere lodsejere i højere grad. Det skal bl.a. defineres, hvorvidt om der med sikkerhed er kulstof i jorden, da nogle lodsejere er skeptiske. Metoden til at bestemme kulstof-indholdet bør følge 'best-practice' vha. AUs screeningskort.

Anerkendelse af projekters flersidede effekter. For lodsejerne kan det være vigtigt, at projekterne fremmer effekter udover CO₂, såsom natur, biodiversitet og rekreativ værdi i lokalområdet. Kommunerne ønsker at kommunikere bredere vedr. udtagningsprojekters synergieffekter men anførte, at snæver formålparagraf i bekendtgørelser kan mindske lodsejeres interesse i at indgå i udtagningsprojekter via LBST-ordningerne. LBST bemærkede hertil, at synergieffekter med fordel kan uddybes i vejledningen, så der kan henvises hertil, men at formålparagraffer bør være snævre for at sikre smidig administration.

Krav til arealer ifm. jordkøb. Medlemmer af taskforeren har oplevet at LBST stiller krav om såning af græs på de projektarealer, som styrelsen ejer. Nogle kommuner ønsker dog at fremme naturlig tilgroning. Sekretariatet ser nærmere på udfordringen.

Øgede synergieffekter og omkostningseffektivitet. Der er behov for at styrke synergi i udtagningsindsatsen mellem klimagevinster, rekreative værdier og VE for at øge den samlede effekt. Det burde skrives ind i vejledningen til ordningerne, hvordan biodiversitet i vådområder kommer til at spille en rolle i udtagningsprojekter. Et point-system, der inkluderer forskellige effektmål, blev forslået. IFRO rapport viser, at det er mere omkostningseffektivt at optimere biodiversitet og kvælstof end CO₂ alene. Tankegangen om omkostningseffektivitet burde udvides til at omfatte mere end bare CO₂, f.eks. biodiversitet, fugle, rekreative værdier og okker. Politisk har man øremærket midlerne til at tilvejebringe

CO2 effekter, men hvis prisen pr. kg CO2 øges, er der behov for yderligere midler. Finansiering af andre tiltag end klimaeffekt kræver ny national finansiering eller omdisponering i CAP-planen.

Forskellige vilkår i de respektive ordninger. Lodsejeres oplevelse af at indgå i et udtagningsprojekt bør ikke afhænge af ordningen, styrelsen eller kommunen, der faciliterer projektet. Processen er kompleks for både MST og LBSTs ordninger, men overordnet set fremstår MSTs ordning mere enkel. NSTs ordning er også efterspurgt, da den er mere fleksibel.

Ad pkt. 4 Teamdrøftelse 3

3.05 Økonomisk risiko for projektjere i de EU-finansierede tilskudsordninger til de store kollektive indsatser.

Faseopdeling af projekter. Forskelle i styrelsernes måde at opdele projektfaser på blev drøftet. I klima-lavbundsordningen ansøges om tilsagn til forundersøgelse og etablering på én gang (dermed én fase), hvorimod der i vådområde- og lavbundsordningerne kræves ansøgning om tilsagn ifm. begge faser. Det er vigtigt at sætte nok midler af til hver fase i projektet, især forundersøgelsen (FU) Lodsejere bliver først opmærksomme på kompensationssatser relativt sent i forløbet, hvilket kan være en årsag til at de springer fra tæt på realiseringsfasen. GLM 8-kravet (4% braklægning af omdriftsarealer) bidrager også til denne problemstilling. Forslag om at skrive kontrakt med lodsejere om gennemførelse af projekt blev stillet. Desuden blev det anført, at lange FU'er kvalificerer projekter bedre. Det kan lade sig gøre i de EU-finansierede vandområdeplanprojekter på vandløb, hvor udbud af detailprojekteringen kan indgå i FU. LBST undersøger, om dette kan lade sig gøre i vådområde- og lavbundsordningerne.

Manglende tilskud til afholdte omkostninger for projekter, der ikke gennemføres. Tilskud til afholdte omkostninger frafalder, såfremt projekter ikke gennemføres. TF drøftede dækning af disse omkostninger med en national pulje som tiltag.

Kommunernes udgifter. Kommunerne kan dokumentere uforudsete udgifter og få dem kompenseret som et nyt tiltag. Udgiftsposterne inkluderer bl.a. antallet af timer brugt på et projekt, brug af eksterne konsulenter, samt diverse usikkerheder ved at gennemføre et projekt.

Lønsatserne er for lave. Kommunerne og NST får ikke altid tilskud til den reelle lønsats til at dække omkostninger til intern løn. LBST justerer overensstemmende satser for tilsagn givet i 2023. LBST orienterede om, at der er nye lønsatser på vej i den kommende bekendtgørelse. Der opereres fortsat med 3 satser, som bliver noget højere end hidtil. Højeste sats kræver ikke længere ledelseserfaring, men specialistkompetencer. Der skal stadig dokumenteres med lønsedler.

Ad pkt. 5 Temadrøftelse 4

3.06 Strategisk jordopkøb uden tilknytning til konkret projekt.

Dette punkt blev udskudt til senere møde.

Ad pkt. 6 Videre proces og arbejdsopgaver

LBST arbejder videre med at konsolidere barrierelisten frem mod næste TF møde d. 10. maj. TF medlemmer inviteres til at bidrage yderligere med løsningsforslag.

Evt.: LBST, MST, NST afholder udtagningsdag d. 1. juni, hvor udtagningsindsatsen er på dagsordenen. Medlemmer af taskeforcen opfordrede til, at de øvrige centrale udtagningsaktører – KL/kommunerne og SEGES/udtagningskonsulenterne - også er værter på dagen. Det kunne være i form af en fælles velkomst og ændring af rammerne, så vi sender et signal om vigtigheden af tæt samarbejde på tværs for at lykkes med indsatsen.